

ΓΥΜΝΑΣΙΟ-ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ

Ενδοσχολική Επιμόρφωση (school-based training) μεταξύ
ομότιμων (peer learning).

Τίτλος Επιμορφωτικής Δράσης
Φιλοσοφία-Μεθοδολογία-Σχεδιασμός Καινοτόμων
Προγραμμάτων

Επιμορφώτριες: Δημακοπούλου Φωτεινή, κλ.ΠΕ78-Κοινωνικών
Επιστημών & Παπουτσή Βασιλική, κλ.ΠΕ03-Μαθηματικός.

Νοέμβριος, 2022

Καινοτόμα Προγράμματα

Ως **καινοτομία** ετυμολογικά ορίζεται μία ενέργεια που χαρακτηρίζεται από νέα, πρωτοποριακή αντίληψη για την πραγματικότητα.

Όσον αφορά στην εκπαιδευτική καινοτομία, αυτή εστιάζεται σε ενέργειες που εμπεριέχουν και προωθούν νέες αντιλήψεις για την εκπαίδευση σε τρεις διαστάσεις:

α. στην αλλαγή αρχών και πεποιθήσεων

β. στην εφαρμογή νέων διδακτικών πεποιθήσεων και

γ. στη χρήση νέων διδακτικών μέσων

Προαιρετικά Καινοτόμα Προγράμματα

Τα προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα είναι καινοτόμες δράσεις που προσφέρουν μια διαφορετική προσέγγιση της γνώσης. Συνοδεύονται με νέες εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους και φιλοσοφία και προάγουν το γενικό σκοπό της εκπαίδευσης που κινείται στο σχήμα:

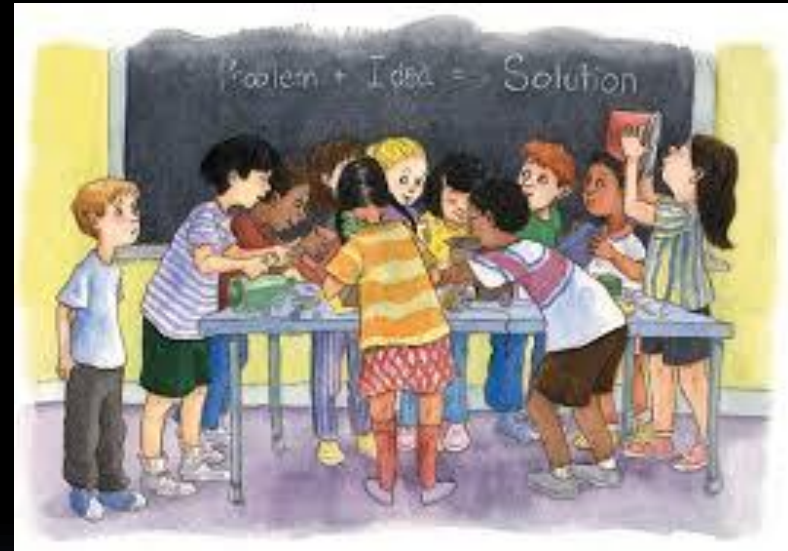
Γνώσεις- Δεξιότητες- Στάσεις- Αξίες- Συμπεριφορές

Προγράμματα Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης
Πολιτιστικά Προγράμματα
Προγράμματα Αγωγής Υγείας

Χαρακτηριστικά των καινοτόμων προγραμμάτων

- ✓ Προωθούν νέες εναλλακτικές μαθητοκεντρικές διδακτικές μεθόδους κατά την εφαρμογή τους.
- ✓ Αποσκοπούν στην ενιαία διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης.
- ✓ Συνδέουν όλα τα διακριτά μαθήματα του Αναλυτικού προγράμματος με οριζόντιους στόχους και περιεχόμενο διδασκαλίας ενιαίο και αδιαίρετο, όπως τον «ενιαίο και αδιαίρετο κόσμο του παιδιού».
- ✓ Βοηθούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων της καθημερινότητας, τοπικών θεμάτων, επίκαιρων θεμάτων. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρούν ένα άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

Χαρακτηριστικά καινοτόμων προγραμμάτων

- ✓ Προάγουν σε μεγάλο βαθμό τη βιωματική-εμπειρική μάθηση (learning by doing) με προσομοιώσεις, παιχνίδια ρόλων, αφηγηματικές ανασυνθέσεις, χρήση εποπτικών μέσων, επισκέψεις, κατασκευές κ.ά. Η τάξη μετατρέπεται σε βιωματικό εργαστήριο όπου οι μαθητές εμπλέκονται άμεσα στο θέμα που μελετούν, απελευθερώνοντας τη δημιουργικότητά τους, διότι, όπως λέει ο Dewey, *«μόνο ό,τι δέχεσαι με τη ψυχή σου, αυτό μόνο μαθαίνεις και αυτό ενσωματώνεις στη ζωή σου και το χαρακτήρα σου»*.
- ✓ Επιδρούν καθοριστικά στην αλλαγή της ατμόσφαιρας της τάξης και του σχολείου, στην αλλαγή του ρόλου του δασκάλου και του μαθητή.

Καινοτόμα προγράμματα και αλλαγές στο σχολικό περιβάλλον

Με την αυτονομία που του εξασφαλίζουν τα καινοτόμα προγράμματα, αποπνέει ατμόσφαιρα δημοκρατίας, ελευθερίας, συνεργασίας.

Εξασφαλίζει συνθήκες που επιτρέπουν στο μαθητή να ενισχύσει την αυτοεκτίμησή του, να αναπτύξει ολόπλευρα την προσωπικότητά του, να διαμορφώσει θετική στάση γενικά για τη ζωή, τη συνεργασία, την αποδοχή της ετερότητας, χωρίς θρησκευτικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις και στερεότυπα.

Δίνει έμφαση στη συλλογική εργασία, αλληλεγγύη, βιωματικότητα.

Πρωθεί τη δια βίου εκπαίδευση, την ανανέωση γνώσεων και δεξιοτήτων.

Η σχολική αίθουσα αναδιοργανώνεται με «γωνιές», πάγκους εργασίας, καρέκλες σε κύκλο κ.λ.π .

Η σχολική αυλή, η αίθουσα εκδηλώσεων, μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε χώρους εκτέλεσης των προγραμμάτων.

Επαναπροσδιορισμός ρόλων

Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού

- Είναι βοηθός, συνερευνητής, καθοδηγητής, συντονιστής.
- Επιτρέπει ελευθερίες στους μαθητές, καλλιεργεί την αντιληπτική τους εγρήγορση, ενισχύει την ικανότητά τους να ερευνούν, να συλλέγουν πληροφορίες, να λύνουν προβλήματα, να παίρνουν αποφάσεις, να στοχάζονται κριτικά, να συνεργάζονται, να δημιουργούν.
- Αφουγκράζεται τον παλμό της ομάδας και «μοιράζεται με το μαθητή το επικοινωνιακό παιχνίδι της μάθησης».
- **«Είναι αναστοχαστικός δάσκαλος, έτοιμος να ερευνήσει, να δοκιμάσει, να δοκιμαστεί σε νέες ιδέες, αντιλήψεις, πρακτικές» .**

Ο ρόλος του μαθητή ????????

Δεξιότητες που αποκτά ο μαθητής...

Να ανακαλεί προϋπάρχουσες γνώσεις και πληροφορίες και να τις συσχετίζει με νέες.

Να διατυπώνει ερωτήσεις που προωθούν την έρευνα

Να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και δράση.

Να οργανώνει την εργασία του, να θέτει στόχους, να καθορίζει δραστηριότητες,, διαδικασίες και μέσα υλοποίησης των στόχων, να θέτει κριτήρια αξιολόγησης και να αυτό- αξιολογείται.

Να παρατηρεί και να περιγράφει φαινόμενα και καταστάσεις, να ερευνά, να πειραματίζεται.

Να συλλέγει πληροφορίες, να τις καταγράφει και να τις αξιοποιεί κριτικά, κάνοντας συγκρίσεις, συσχετίσεις και αντιπαραβολές με πληροφορίες από άλλες πηγές.

Να παρουσιάζει τα αποτελέσματα γραπτά και προφορικά.

Να χρησιμοποιεί βιβλιοθήκη και ψηφιακά μέσα.

Να οργανώνει τα δεδομένα κατασκευάζοντας διαγράμματα, πίνακες, γραφικές παραστάσεις (αυτορύθμιση)

Να διατυπώνει υποθέσεις, προβλέψεις, αρχές, κρίσεις, γενικεύσεις και διεπιστημονικές μακρο-γενικεύσεις.

Να κατέχει μεταγνωστικές δεξιότητες

Να επικοινωνεί ουσιαστικά αναπτύσσοντας επιχειρήματα με διάλογο και αντιπαράθεση.

Να συνεργάζεται με άλλα άτομα στο πλαίσιο της ομάδας.

Γιατί είναι αναγκαία;

- ✓ Οι σύγχρονες αντιλήψεις για πολυπλοκότητα της νοημοσύνης, την αξιοποίηση της εμπειρίας, η αποτελεσματικότητα της εργασίας σε ομάδες, δημιούργησαν την ανάγκη για ανοιχτές διδακτικές διαδικασίες.
- ✓ Η σημερινή κοινωνική πραγματικότητα (ανομοιογένεια της σχολικής τάξης, ραγδαίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, παγκοσμιοποίηση, πολιτισμική διεθνοποίηση, περιβαλλοντικά ζητήματα κ.ά.) απαιτεί νέες μορφωτικές και κοινωνικές ανάγκες.
- ✓ Υπήρξε ανάγκη υιοθέτησης ενός ολιστικού μοντέλου παιδαγωγικής δράσης, ανάγκη ισορροπίας μεταξύ γνωστικών και συναισθηματικών εκπαιδευτικών στόχων, ανάγκη εισαγωγής νέων διδακτικών αντικειμένων στο σχολικό πρόγραμμα.
- ✓ Συνειδητοποιήθηκε από όλους ότι το σύγχρονο σχολείο θα είναι αποτελεσματικό μόνο εφόσον προετοιμάσει αυριανούς πολίτες που θα συμμετέχουν δημιουργικά και κριτικά στα κοινωνικά δρώμενα.

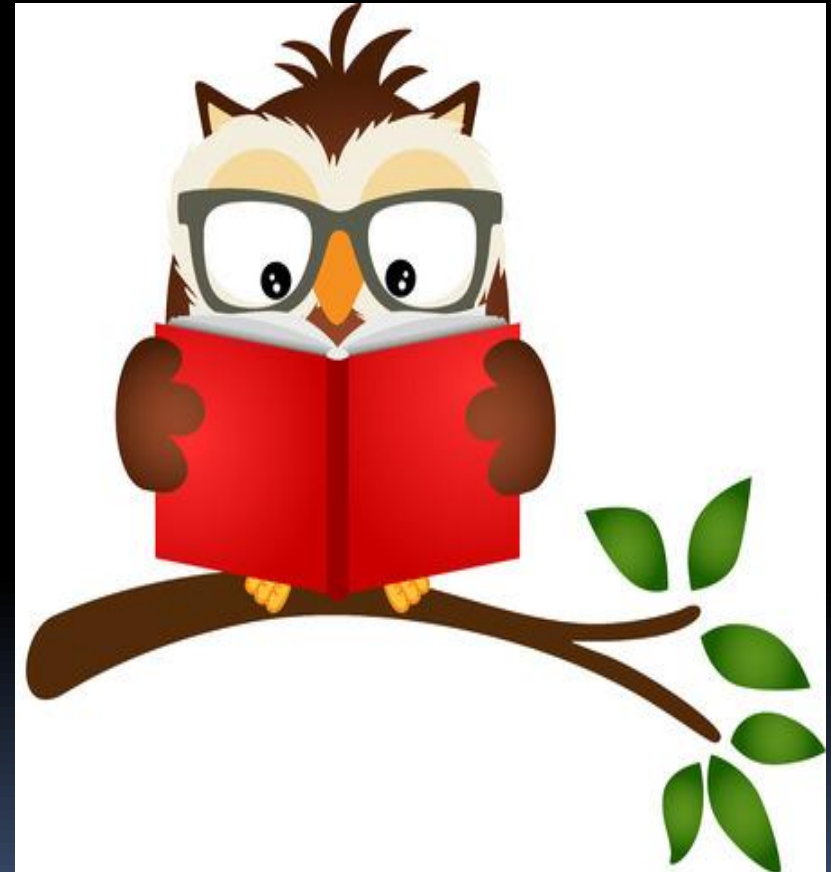
Διδακτική Μεθοδολογία

- Έχοντας ως βασική αρχή ότι «οι μαθητές δε μαθαίνουν όλοι με τον ίδιο τρόπο» και πρέπει να είναι «παραγωγοί» και όχι «καταναλωτές» της γνώσης, τα καινοτόμα προγράμματα υλοποιούνται με ποικίλες εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους και στρατηγικές:
  - σχέδια εργασίας,
  - εργασία σε ομάδες,
  - βιωματική προσέγγιση με αξιοποίηση της εμπειρίας των μαθητών,
  - διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση,
  - η επιτόπια έρευνα,
  - το πείραμα, οι επισκέψεις, οι κατασκευές, το θεατρικό παιχνίδι, η μάθηση με χρήση των νέων τεχνολογιών .....

Διδακτική Μεθοδολογία

- Αρχή της παιδοκεντρικότητας
- Αρχή της αυτενεργούς μάθησης
- Αρχή της συνδιερεύνησης
- Αρχή της ολιστικής προσέγγισης

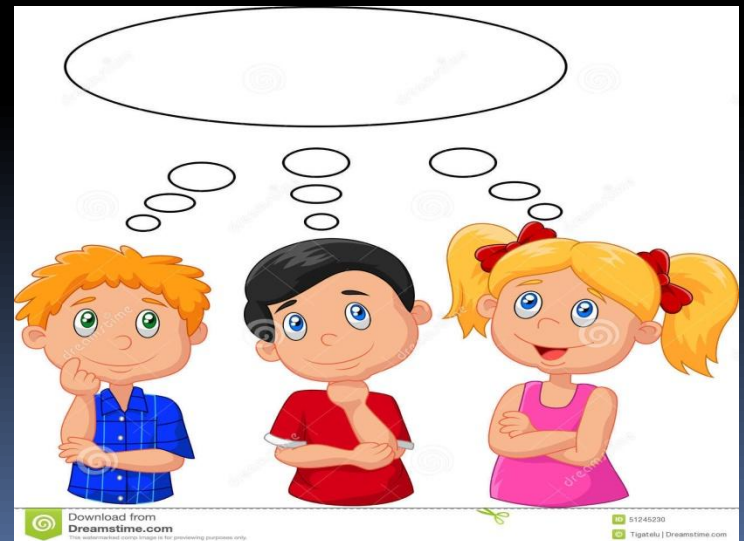

Στάδια ανάπτυξης ενός καινοτόμου προγράμματος

- 1^ο Εισαγωγή του προγράμματος
- 2^ο Διερεύνηση του θέματος
- 3^ο Διαμόρφωση σχεδίου δράσης
- 4^ο Εφαρμογή της δράσης
- 5^ο Επεξεργασία πληροφοριών και σύνθεση
- 6^ο Παρουσίαση και δράση
- 7^ο Αξιολόγηση
- 8^ο Αναστοχαστικές Διαδικασίες

Βήμα –βήμα ο σχεδιασμός ενός καινοτόμου προγράμματος

1. Πρωτοβουλία-Ενημέρωση-Παιδαγωγική ομάδα-Ομάδα Μαθητών
2. Επιλογή θέματος-Κριτήρια-Διαδικασία-Πράξη Συλλόγου Διδασκόντων
3. Τίτλος προγράμματος
4. Συναντήσεις Ομάδας (που, πότε, πως)
5. **Διάρκεια προγράμματος****
6. **Διαστάσεις του θέματος που θα προσεγγιστούν**
7. **Διατύπωση στόχων (ταξινόμια Bloom)**
8. **Μεθοδολογία υλοποίησης (ανά στόχο)**
9. **Διδακτικές ενέργειες ανά μήνα**
10. **Πεδία σύνδεσης με το αναλυτικό πρόγραμμα**
11. **Τελικό προϊόν**
12. **Διάχυση αποτελεσμάτων**
13. **Αξιολόγηση προγράμματος**

Διατύπωση Σκοπού και Στόχων

Οι όροι σκοπός (aim, goal) και στόχος (objective), εννοιολογικά δε διαφέρουν μεταξύ τους. Στη Διδακτική όμως δίδεται συμβατικά στη λέξη σκοπός γενικότερη σημασία και στη λέξη στόχος ειδικότερη.

<u>Γνώσεις</u>	<u>Δεξιότητες</u>	<u>Στάσεις</u>
▪ Να γνωρίσει...	να χρησιμοποιήσει ...	να ευαισθητοποιηθεί....
▪ Να κατανοήσει	να εφαρμόσει	να προσαρμοσθεί
▪ Να αναλύσει	να αλλάξει	να απομυθοποιήσει
▪ Να προσδιορίσει	να συντάξει	να δραστηριοποιηθεί
▪ Να ονομάσει	να ελέγξει	να αναλάβει πρωτοβουλία
▪ Να συγκρατήσει	να διορθώσει	να μετασχηματισθεί
▪ Να αναγνωρίσει	να ενεργοποιήσει	να προβληματισθεί
▪ Να διευκρινίσει	να παρουσιάσει	να αποκτήσει ενδιαφέρον
▪ Να αναφέρει	να εκτελέσει (για δραστηριότητα)	να αποτιμήσει

Εργασία: Αξιολόγηση προγράμματος Π.Ε.

Τίτλος προγράμματος: «Ο κήπος του σχολείου μας». Να εντοπίσετε τα δυνατά και αδύναμα σημεία του ακόλουθου σχεδίου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Επιμέρους θέματα :

Γνωριμία με το φυσικό περιβάλλον του Σχολείου μας

Γνωριμία με το έδαφος (σύσταση, χρησιμότητα)

Τρόποι διαμόρφωσης της αυλής (φύτεμα σπόρων, φυτών, δέντρων, λαχανικών κλπ)

Καλλιέργεια, ανάπτυξη των φυτών

Χρησιμότητα του πράσινου στον αύλειο χώρο του σχολείου μας

Εργασία: Αξιολόγηση προγράμματος Π.Ε.

Τίτλος προγράμματος: «Ο κήπος του σχολείου μας»

Στόχοι του προγράμματος:

Να κατανοήσουν την έννοια περιβάλλον-οικοσύστημα περιβαλλοντικά προβλήματα-προστασία του περιβάλλοντος.

Να γνωρίσουν τα φυτά, τα λουλούδια, τα δέντρα που θα μπορούσαν να ομορφαίνουν τον αύλειο χώρο.

Να μάθουν τον τρόπο ανάπτυξης τους και τη σημασία τους στη ζωή των ανθρώπων, των ζώων και των εντόμων.

Να ανακαλύψουν τη σημασία του εδάφους για την ανάπτυξη των φυτών.

Να αντιληφτούν ότι έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν στο εγγύτερο περιβάλλον τους, να το διαμορφώσουν και να το προστατεύσουν

Να αποκτήσουν στοιχειώδεις γνώσεις για τη δομή και τη διαμόρφωση ενός σχολικού κήπου να αναγνωρίζουν βασικά είδη φυτών και να τα κατατάξουν σε κατηγορίες όπως λαχανικά, αρωματικά φυτά, οπωροφόρα δένδρα, διακοσμητικοί θάμνοι, λουλούδια κ.ά.

Να καλλιεργήσουν τα δικά τους φυτά σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους στις υπερυψωμένες πρασιές του κήπου

Να παρατηρήσουν και να περιγράψουν την ανάπτυξη των φυτών τους

Να κατασκευάσουν μικρά θερμοκήπια με απλά υλικά και να φυτέψουν φυτά ή να τα λειτουργήσουν ως σπορεία να μπορούν

Να περιγράψουν τον τρόπο καλλιέργειας των φυτών του κήπου και τη φροντίδα που χρειάζονται ανάλογα με τις εποχές του έτους να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για τις ασθένειες των φυτών που θα καλλιεργήσουν και την καταπολέμησή τους χωρίς φυτοφάρμακα αλλά με σύγχρονους βιολογικούς τρόπους

Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα της βιολογικής λίπανσης να φτιάξουν το δικό τους βιολογικό λίπασμα μέσα από διαδικασίες κομποστοποίησης σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους του κήπου

Να συζητήσουν και να ευαισθητοποιηθούν για το ρόλο των φυτών στις σύγχρονες διατροφικές συνήθειες να συγκεντρώσουν συνταγές και να μαγειρέψουν τα δικά τους λαχανικά με συμβατικό τρόπο αλλά και με ηλιακούς φούρνους

Εργασία: Αξιολόγηση προγράμματος Π.Ε.

Τίτλος προγράμματος: «Ο κήπος του σχολείου μας»

Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τη λειτουργία, την αισθητική και τη χρηστικότητα του χώρου της αυλής ώστε να είναι καθαρός και όμορφος.

Να υιοθετήσουν μέτρα προστασίας σχετικά με τη ρύπανση των εδαφών.

Να υιοθετήσουν θετικές στάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Να μάθουν να συνεργάζονται ομαδικά για ένα κοινό στόχο και να σέβονται ο ένας τον άλλον.

Να συμμετέχουν στην έρευνα, συλλογή πληροφοριών, αξιολόγηση, κρίση και παρουσίαση των συμπερασμάτων.

Να αναπτύξουν την ικανότητα να εκφράζονται μέσα από παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι σχετικά με το θέμα εξερεύνησης.

Εργασία: Αξιολόγηση προγράμματος Π.Ε.
Τίτλος προγράμματος: «Ο κήπος του σχολείου μας»

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

Ομαδοσυνεργατική Βιωματική Διαθεματική - Διεπιστημονική Μελέτη
Περίπτωσης Μελέτη Πεδίου

Ενδεικτικές δραστηριότητες: Προετοιμασία του κήπου (κλάδεμα, μάζεμα φύλλων, αποψίλωση) και φύτεμα φυτών ανά εποχή με τη συμμετοχή των μαθητών Δημιουργία λαχανόκηπου, βραχόκηπου και σπορίων Γνωριμία με τα φυτά του κήπου μας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (προέλευση, ονομασία, μύθοι, αναπαραγωγή, καλλιέργεια, χρησιμότητα) Παρουσίαση της δράσης του ενός τμήματος στο άλλο Παραδοσιακοί χοροί, παιχνίδια, τραγούδια, παροιμίες, αινίγματα Κατασκευές, κολάζ, ζωγραφική

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών: Γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη περιβάλλοντος, εικαστικά, μουσική

Μη ξεχάσετε να αξιολογήσετε
την επιμορφωτική δράση!

ευχαριστούμε!!!